

ARAŞTIRMA MAKALESİ
RESEARCH ARTICLE
CBU-SBED, 2018, 5(4):209-215

Hemşirelik ve Ebelik Öğrencilerinin Vajinismusa İlişkin Bilgi ve Görüşleri

Cennet Şafak Öztürk¹, Ayten Taşpınar^{2*}

¹Adnan Menderes Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Psikoloji Bölümü Aydın. Türkiye cennet.oztuk@adu.edu.tr

²Adnan Menderes Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ebelik Bölümü Aydın. Türkiye aytaspınar@yahoo.com

*Sorumlu Yazar / Corresponding Author: Ayten Taşpınar

Gönderim Tarihi / Received: 16.09.2018

Kabul Tarihi / Accepted: 05.11.2018

Öz

Amaç: Bu çalışma, hemşirelik ve ebelik son sınıf öğrencilerinin vajinismusa ilişkin bilgi ve görüşlerini belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Gereç ve Yöntem: Araştırma, tanımlayıcı olarak, Adnan Menderes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Ebelik Bölümü ve Hemşirelik Fakültesi son sınıf öğrencileriyle, Mart 2018 tarihinde yapılmıştır. Araştırmanın evrenini 2017-2018 öğretim yılında öğrenim gören son sınıf hemşirelik ve ebelik öğrencileri (N=411), örnekleme ise 249 öğrenci oluşturmuştur. Veriler veri toplama formu ile toplanmıştır. Verilerin sayısı, yüzde ve ortalama dağılımları verilmiştir.

Bulgular: Öğrencilerin %57'si hemşirelik fakültesi öğrencisi, %19.7'si sağlık meslek lisesi mezunu olup yaş ortalaması 22.18±1,07'dir. Sadece 3 öğrenci vajinismusu hiç duymadığını, %73.9'u çok/çok fazla duyduğunu, %21.3'ü vajinismusu olan birisiyle karşılaştığını, %30.4'ü vajinismusu jinekologların tedavi etmesi gerektiğini belirtmişlerdir. Öğrencilerin, kadının çocukluğunda ve yetişkinliğinde fiziksel (%41.4 ve %41.8) ve dokunmayı da içeren cinsel istismara (%46.6 ve %44.2) maruz kalmanın, ilk gece korkusunun (%38.6), cinsel birleşimde ağrı duyma korkusunun (%43.8), cinsel bilgi ve eğitim yetersizliğinin (%42.6), cinselliğe karşı olumsuz dinsel-kültürel tutumların (%40.6) vajinismusa neden olduğuna ilişkin ifadelerle çoğunlukla "katılıyorum" dedikleri, %58.2'sinin "vajinismus"lu kadınların orgazm deneyimi vardır" ifadesinde "kararsız" oldukları, %48.6'sının hastaların cinsel sağlık ihtiyaçlarını/sorunlarını değerlendirmek için aldıkları eğitimi "çok az" buldukları, %87.5'inin bireylerden cinsel öykü almayı farklı düzeylerde güç buldukları, %88.8'inin birinci basamakta/evlilik öncesi verecekleri cinsel eğitimin vajinismusun gelişmesini engelleyebileceğini belirttikleri bulunmuştur.

Sonuç: Öğrencilerin vajinismusa ilişkin bilgilerinin orta düzeyde olduğu, cinsel sağlığa yönelik aldıkları eğitimi az buldukları ve büyük çoğunluğunun bireylerden cinsel öykü almayı güç buldukları saptanmıştır. Öğrencilerin hastaların cinsel sağlık sorunlarını değerlendirmeye yönelik bilgilerinin ve becerilerinin geliştirilmesi için ebelik ve hemşirelik müfredatlarında cinsel sağlık dersinin verilmesi, var olan derslerin içeriğinin gözden geçirilmesi ve cinsel sağlık danışmanlığını geliştirmeye yönelik uygulamalar yapılması önerilmektedir.

Anahtar sözcükler: Vajinismus, Hemşirelik, Ebelik, Öğrenci.

Abstract

Objective: This study was conducted with the senior students of Adnan Menderes University Health Sciences Faculty-Department Midwifery and Nursing Faculty to determine their knowledge and opinions on vaginismus.

Methods: The study was conducted in descriptive type and in March 2018, the senior students of midwifery and nursing students were formed the universe of the study (N=411) and 249 of them formed the sample. The data were collected by data gathering form. The numbers, percentages and mean distributions of the data were given.

Results: 57% of the students were nursing faculty students, 19.7% were graduated from health profession high schools and the average age was 22,18 ± 1,07. Only 3 students reported that they had never heard about vaginismus, 73.9% had heard much/very much, 21.3% had seen someone has vaginismus and 30.4% thought that gynecologists should treat vaginismus. It was found that they mostly "agree" that physical (41.4% and 41.8%) and exposure to sexual abuse including touch (46.6% and 44.2%), fear of the first night (38.6%), painful sexual intercourse (43.8%), sexual knowledge and education deficiency (42.6%) and negative religious-cultural attitudes towards sexuality (40.6%) caused vaginismus in the childhood and adulthood of the woman, 58.2% of them said they were "unstable" in the phrase "women with vaginismus had an orgasm experience", 48.6% of them had found the education to evaluate their sexual health need/problems "very little", 87.5% found that they had difficulty in taking sexual stories

at different levels and that 88.8% of them could prevent the development of vaginismus in the premarital sexual education.

Conclusion: It was determined that the students had moderate information about vaginismus, they found the education about sexual health is low, and that the vast majority of them had difficulty in getting sexual history from the individuals.

It is proposed that students should be given sexual health lesson in midwifery and nursing curriculum, keeping an eye on the content of existing courses and improving sexual health counseling in order to improve the knowledge and skills of the patients to evaluate their sexual health problems.

Key words: Vaginismus, Nursing, Midwifery, Student.

1. Giriş

Ülkemizde, çiftlerin tedavi başvurularının nedenleri arasında ilk sırada yer alan vajinismus, bir kadın cinsel işlev bozukluğudur. Vajinismus, Mental Bozuklukların Tanısal ve Sayımsal El Kitabı-V'de (Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders-DSM-V-TR) cinsel işlev bozukluklarının cinsel organlarda-pelviste ağrı/içe girme bozukluğu kategorisinde yer alan kadın cinsel hastalıklarından birisidir. Vajinismus, DSM-V'de vajinanın dış üçte birindeki kaslarda koitusu engelleyecek bir biçimde, yineleyici ya da sürekli olarak istem dışı kasılmanın olması şeklinde tanımlanmaktadır.[1]. Bu istemsiz kasılmalar vajinal geçişi daraltan fiziksel bir tepkidir ve bu da cinsel birlikteliğin gerçekleşmesini engeller ya da ağırlı olmasına neden olur. Vajinismus, sadece koitus esnasında değil, kadının tampon kullanımı, parmağını vajene sokması yada jinekolojik muayene esnasında da gerçekleşebilmekte ve kadında endişe, korku ve panik yaratabilmektedir [2-5]. Vajinismuslu kadınlar, kasılan kaslar üzerinde hiçbir kontrollerinin olmadığını düşündükleri için kendilerini çaresiz hissederler [6-9].

Fizyolojik, psikolojik, sosyal, kültürel, ekonomik ve dini inanışlar gibi pek çok faktörün cinsel yaşamı olumsuz etkilemesi, ayrıca bu tür sorunu olan kadınların tedaviye başvurmadan kaçınmaları nedeniyle cinsel fonksiyonlara ilişkin yaşanan sorunların görülme sıklığı, ülkeler ve hatta aynı ülkenin bölgeleri arasında bile farklılıklar gösterebilmektedir [2,7]. Bu nedenle vajinismusun görülme sıklığı tam olarak bilinmemektedir. Vajinismusun görülme sıklığının batı toplumlarında daha düşük olduğu, %1-7 arasında değiştiği, klinik koşullarda ise %5-17 arasına çıktığı bildirilmektedir [3,10]. Ülkemizde cinsel işlev bozuklukları nedeniyle tedavi başvurusunda bulunan kadınlarda en sık vajinismusun olduğu ve farklı araştırmalarda vajinismus sıklığının %41-75.9 arasında değiştiği bildirilmektedir [5,11,12,13]. Ülkemizde, toplum temelli yapılan bir çalışmada vajinismus sıklığı %15.3 bulunmuştur [14].

Kadınlarda ve eşlerinde psikolojik sorunlarla birlikte ciddi sosyal sorunlara neden olan vajinismus, tanı koyulduğunda en kolay tedavi edilebilen cinsel işlev bozukluğudur. Vajinismusun tedavisinde ve beraberinde getirdiği bu sorunların giderilmesinde kadınların ve eşlerinin profesyonel yardıma gereksinimleri vardır [3,7,15-17].

Hemşireler ve ebeler sağlık ekibinde kadınlarla daha yakın ve doğrudan ilişki kuran, özellikle birinci basamak sağlık hizmetlerinde kadınların ilk

karşılaştıkları, danışmanlık ve eğitim hizmetleri aldıkları profesyonel sağlık elemanıdır. Kadınlara vajinismus başta olmak üzere cinsellikle ilgili ihtiyacı olan eğitim ve danışmanlık hizmetlerinin etkin sunulabilmesi için hemşire ve ebelerin eğitim, öğretim ve araştırma yoluyla bu konudaki bilgi ve becerilerini artırması gerekmektedir [2,18,19]. Hemşire ve ebelerin cinsellik konusunda ki bilgi ve becerilerinin temeli okul eğitimleri döneminde atılmaktadır. Öğrencilerin mezun olduktan sonra kadınlara birebir bakım, eğitim ve danışmanlık verici rolde olmaları nedeniyle, öğrencilerin vajinismus konusundaki bilgi ve görüşlerinin belirlenmesi, bu konudaki eksik bilgilerinin tamamlanması ve yanlış bilgilerinin düzeltilmesinin mesleki yaşamlarına katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Ayrıca, öğrencilerin bu konudaki bilgi ve görüşlerini belirlemek, kadın sağlığı ile ilgili derslerinin teorik ve klinik becerilerine yönelik müfredat çalışmalarına da olumlu katkılar sağlayacaktır. Bu çalışma, hemşirelik ve ebelik son sınıf öğrencilerinin vajinismusla ilişkin bilgi ve görüşlerini belirlemek amacıyla yapılmıştır.

2.Gereç ve Yöntem

2.1. Araştırmanın Türü ve Yapıldığı Yer:

Araştırma, tanımlayıcı türde olup Adnan Menderes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Ebelik bölümü ve Hemşirelik Fakültesi son sınıf öğrencileriyle Mart 2018 tarihinde yapılmıştır.

2.2. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi :

Araştırmanın evrenini, 2017-2018 öğretim yılı bahar döneminde öğrenim gören son sınıf öğrencileri (hemşirelik=299, ebelik=112) oluşturmuştur (N=411). Evrenden örneklem seçimine gidilmemiş, araştırmanın yapıldığı gün okullarda bulunan ve araştırmaya katılmayı kabul eden öğrenciler çalışmaya alınmıştır ve örneklemi 249 öğrenci oluşturmuştur (Evrenin %60,6'sına ulaşılmıştır).

2.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmanın verileri araştırmacılar tarafından literatür doğrultusunda [7,9,13,15,18] geliştirilen "veri toplama formu" ile toplanmıştır. Veriler araştırmacılar tarafından toplanmıştır. Anket formları öğrencilere dağıtılmadan önce çalışma ile ilgili bilgi verilmiş ve çalışmaya katılmayı kabul eden öğrencilere anket formları dağıtılmıştır. Veri formlarının doldurulması yaklaşık 15-20 dakika sürmüştür.

2.4. Verilerin Değerlendirilmesi

Verilerin istatistiksel analizi istatistik paket programı Statistical Package for the Social Sciences (SPSS) 20,0

kullanılarak yapılmıştır. Verilerin sayı, yüzde ve ortalama dağılımları verilmiştir.

2.5. Etik Kurul Onayı

Araştırmanın etik kurul onayı Adnan Menderes Üniversitesi Tıp Fakültesi Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulu'ndan, yazılı kurum izni araştırmanın yapıldığı fakültelerin dekanlıklarından alınmıştır. Veriler toplanmadan önce öğrencilere araştırma ile ilgili bilgi verilmiş ve sözlü onamları alınmıştır.

3. Bulgular

Tablo 1. Öğrencilerin tanımlayıcı özellikleri (n=249)

Özellikler	Sayı	%
Bölüm		
Hemşirelik	142	57.0
Ebelik	107	43.0
Yaş		
20-22	171	68.7
23-28	78	31.3
Yaş ortalaması±SD	22.18±1.07	
Cinsiyet		
Kız	216	86.7
Erkek	33	13.3
Mezun olunan okul		
Düz lise	91	36.5
Anadolu Lisesi	109	43.8
Sağlık meslek lisesi	49	19.7

Öğrencilerin %57'si hemşirelik fakültesi öğrencisi, %13,3'ü erkek ve %19,7'si sağlık meslek lisesi mezunu olup yaş ortalaması 22.18±1.07'dir (Tablo 1).

Tablo 2. Öğrencilerin vajinismusunu daha önce duyma ve doğru bilme durumları (n=249)

Vajinismusunu daha önce duyma durumu	Sayı	%
Hiç duymadım	3	1.2
Birkaç kez duydum	62	24.9
Çok duydum	112	45.0
Çok fazla duydum	72	28.9
Nereden/kimden duyulduğu (n=332)*		
Derslerde	207	62.4
Basın/medyadan	72	21.7
Arkadaşlardan/aileden	29	8.7
Uzmandan	15	4.5
Diğer	9	2.7
Vajinismusun tanımını doğru bilme durumu		
Hiç	4	1.6
Kısmen	80	32.1
Yeterince	129	51.8
Çok	36	14.5

Öğrencilerin vajinismusunu daha önce duyma durumları incelendiğinde; öğrencilerin %1,2'sinin (n=3) vajinismusunu daha önce hiç duymadığı, %24,5'inin birkaç kez duyduğu ve %73,9'unun çok/çok fazla

duyduğu, daha önce duyanların ise en fazla derslerde (%62,4) ve basın/medyadan (%24,7) duydukları saptanmıştır. Öğrencilere bu sorulardan sonra veri toplama formunun ikinci sayfasında vajinismusun tanımı verilmiş (*Vajinismus; vajinanın dış üçte birindeki kaslarda koitusu engelleyecek bir biçimde, yineleyici bir biçimde ya da sürekli olarak istem dışı spazmın olmasıdır*) ve 'vajinismus'un ne olduğunu bu tanımlandığı biçimle biliyor muydunuz? sorusu sorulmuştur. Öğrencilerin %1,6'sı (n=4) bu soruya "hiç bilmiyordum" derken, %32,1'i "kısmen", yaklaşık yarısı (%51,8) "yeterince", %14,5'i ise "çok" cevabını vermiştir (Tablo 2).

Tablo 3. Öğrencilerin vajinismusunu olan birisiyle karşılaşma durumları ve vajinismusun tedavisine ilişkin görüşleri (n=249)

Karşılaşma durumu	Sayı	%
Evet	52	21.3
Hayır	197	78.7
Vajinismusunu olan kim? (n=52)		
Hastası	27	51.9
Arkadaşı	7	13.5
Ablası/kendisi	3	5.8
Akrabası	3	5.8
Cevapsız	12	23.0
Kim tarafından tedavi edilmelidir? (n=680)*		
Jinekolog	206	30.4
Psikolog	141	20.7
Hemşire ve ebeler	127	18.7
Psikiyatrist	114	16.7
Doktor/Aile hekimi	92	13.5
Ne tür bir yaklaşımla tedavi edilmelidir? (n=254)*		
Tıbbi tedavi+psikoterapi	241	94.9
Sadece tıbbi tedavi	4	1.6
Sadece psikoterapi	9	3.5

Öğrencilerin %21,3'ünün vajinismusunu olan birisiyle karşılaştığı saptanmıştır ve vajinismusunu olan birisiyle karşılaşmaların yaklaşık yarısı (%51,9) vajinismuslu kişiyle jinekoloji polikliniklerinde karşılaştığını belirtirken, %5,8'i (n=3) ablası/kendisi olduğunu, yine aynı orandaki öğrenci (n=3) akrabası olduğunu, %13,5'i (n=7) arkadaşı olduğunu belirtmiştir, %23'ü ise cevap vermemiştir.

"Vajinismuslu kimse kim tarafından tedavi edilmelidir" sorusuna öğrencilerin sırasıyla; jinekologlar (%30,4), psikologlar (%20,7), hemşire ve ebeler (%18,7) dedikleri bulunmuştur. Hemen hemen tüm öğrenciler (%94,9) tıbbi tedavi+psikoterapinin birlikte uygulandığı tedavi ile vajinismusun tedavi edilmesi gerektiğini belirtmişlerdir (Tablo 3).

Tablo 4. Öğrencilerin vajinismusa ilişkin görüşleri (n=249)

Görüşler	Hiç Katılmıyorum	Biraz Katılıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
	Sayı(%)	Sayı (%)	Sayı (%)	Sayı (%)	Sayı (%)
'Vajinismus' cinsel bilgi ve eğitim yetersizliğinden kaynaklanır.	26(10.4)	66 (26.5)	33 (13.3)	106 (42.6)	18 (7.2)
'Vajinismus' cinsel organların yapı ve işlevini bilmemekten kaynaklanır.	24(9.6)	66 (26.5)	44 (17.7)	99 (39.8)	16 (6.4)
'Vajinismus' genital organlardan tiksinden kaynaklanır.	53(21.3)	59 (23.7)	76 (30.5)	55 (22.1)	6 (2.4)
'Vajinismus' eşle sorunlar olmasından kaynaklanır.	27(10.8)	69 (27.7)	43 (17.3)	98 (39.4)	12 (4.8)
'Vajinismus' istenmeyen evlilik nedeniyle oluşur.	26(10.4)	59 (23.7)	45 (18.1)	95 (38.2)	24 (9.6)
'Vajinismus' kadın gebelik istemediği için olur.	72(28.9)	45 (18.1)	75 (30.1)	45 (18.1)	12 (4.8)
'Vajinismus' ilk gece korkusundan kaynaklanır.	16(6.4)	64 (25.7)	32 (12.9)	96 (38.6)	41 (16.5)
'Vajinismus' yakın arkadaşların anlattığı ilk gece ile ilgili korkutucu öykülerden kaynaklanır.	18(7.2)	78 (31.3)	39 (15.7)	95 (38.2)	19 (7.6)
'Vajinismus' eşte cinsel işlev bozukluğu olmasından kaynaklanır.	40(16.1)	57 (22.9)	77 (30.9)	68 (27.3)	7 (2.8)
'Vajinismus' cinsel birleşme sırasında ağrı duyulmasından kaynaklanır.	12(4.8)	60 (24.1)	33 (13.3)	109 (43.8)	35 (14.1)
'Vajinismus' kadının çocukluğunda 13 yaş altı cinsel istismar girişimi yaşamasından kaynaklanır.	8(3.2)	51 (20.5)	25 (10.0)	110 (44.2)	55 (22.1)
'Vajinismus' kadının çocukluğunda dokunmayı da içeren cinsel istismar yaşamasından kaynaklanır.	4(1.6)	56 (22.5)	29 (11.6)	116 (46.6)	44 (17.7)
'Vajinismus' kadının çocukluğunda tecavüz yaşamasından kaynaklanır.	9(3.6)	45 (18.1)	32 (12.9)	106 (42.6)	57 (22.9)
'Vajinismus' kadının yetişkinlikte 14 yaş üstü cinsel istismar girişimi yaşamasından kaynaklanır.	6(2.4)	51 (20.5)	32 (12.9)	107 (43.0)	53 (21.3)
'Vajinismus' kadının yetişkinlikte dokunmayı da içeren cinsel istismar yaşamasından kaynaklanır.	10(4.0)	46 (18.5)	39 (15.7)	110 (44.2)	44 (17.7)
'Vajinismus' kadının yetişkinlikte tecavüz yaşamasından kaynaklanır.	12(4.8)	50 (20.1)	33 (13.3)	95 (38.2)	59 (23.7)
'Vajinismus' kadının çocukluğunda fiziksel istismar yaşamasından kaynaklanır.	9(3.6)	51 (20.5)	35 (14.1)	103 (41.4)	51 (20.5)
'Vajinismus' kadının yetişkinlikte fiziksel istismar yaşamasından kaynaklanır.	11(4.4)	47 (18.9)	42 (16.9)	104 (41.8)	45 (18.1)
'Vajinismus' aile baskısından kaynaklanır.	19(7.6)	46 (18.5)	74 (29.7)	82 (32.9)	28 (11.2)
'Vajinismus' cinselliğe karşı olumsuz dinsel-kültürel tutumlardan kaynaklanır.	11(4.4)	44 (17.7)	52 (20.9)	101 (40.6)	14 (6.5)
'Vajinismus'lu kadınların orgazm deneyimi vardır.	46(18.5)	26 (10.4)	145 (58.2)	25 (10.0)	7 (2.8)
'Vajinismus'lu kadınların oldukça doyumlu bir cinsel yaşamları vardır.	150(60.2)	17 (6.8)	62 (24.9)	17 (6.8)	3 (1.2)
Hemşirelik/Ebelik öğrencileri yukarıdaki açıklamaya uygun şekilde 'vajinismus' hakkında yeterince eğitim alıyor/ bilgilendiriliyor.	28(11.2)	85 (34.1)	38 (15.3)	83 (33.3)	15 (6.0)
Bu konuda bir el kitabı ya da dokümana sahibim	151(60.6)	31 (12.4)	13 (5.2)	44 (17.7)	10 (4.0)

Tablo 5. Öğrencilerin Cinsel Sağlığa İlişkin Eğitim Alma Durumları (n=249)

Eğitim alma durumları	Hiç		Çok az		Çok		Yeterince çok	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Hastaların cinsel sağlık ihtiyaçlarını/sorunlarını değerlendirmek için herhangi bir eğitim aldınız mı?	38	15.3	121	48.6	65	26.1	25	10.0
	Hiç		Kısmen		Yeterince		Çok	
Cinsel öykü almayı güç bulur musunuz?	31	12.4	144	57.8	44	17.7	30	12.0
Birinci basamakta/evlilik öncesi sizin vereceğiniz cinsel eğitimin vajinismus gelişmesine engel olacağını düşünür müsünüz?	28	11.2	93	37.3	91	36.5	37	14.9

Öğrencilerin vajinismusa ilişkin görüşlerini sorgulamak için oluşturulan soruların değerlendirilmesi likert tipi olarak "hiç katılmıyorum", "biraz katılıyorum" "kararsızım" "katılıyorum" ve "tamamen katılıyorum" şeklinde yapılmıştır.

Tablo 4'de öğrencilerin vajinismusun nedenlerine yönelik görüşleri incelendiğinde; vajinismusun kadının çocukluğunda (13 yaş altı) (%44,2) ve yetişkinlikte (14 yaş üstü) cinsel istismar girişimi yaşamasından (%43), çocukluğunda (%46,6) ve yetişkinlikte dokunmayı da içeren cinsel istismar yaşamasından (%44,2),

çocukluğunda (%42,6) ve yetişkinlikte tecavüz yaşamasından (%38,2), çocukluğunda (%41,4) ve yetişkinlikte (%41,8) fiziksel istismar yaşamasından kaynaklanır ifadelerine çoğunlukla “katılıyorum” dedikleri, %10-16,9 arasında değişen oranlarda ise fiziksel ve cinsel travmalara maruz kalmanın vajinismusa neden olması konusunda “kararsız” oldukları saptanmıştır. Öğrencilerin %38,2’sinin “vajinismus istenmeyen evlilik nedeniyle oluşur”, %38,6’sının “ilk gece korkusundan kaynaklanır”, %38,2’sinin “yakın arkadaşların anlattığı ilk gece ile ilgili korkutucu öykülerden kaynaklanır”, %43,8’inin “cinsel birleşme sırasında ağrı duyulmasından kaynaklanır” ifadelerine çoğunlukla “katılıyorum” dedikleri, “vajinismus kadın gebelik istemediği için olur” ifadesinde ise %30,5’inin kararsız, %21,3’ünün ise katılmadığı saptanmıştır. Öğrencilerin vajinismusun sosyokültürel nedenlerine yönelik görüşleri ise; “vajinismus cinsel bilgi ve eğitim yetersizliğinden” (%42,6), “cinsel organların yapı ve işlevini bilmemekten kaynaklanır” (%39,8) ifadelerine çoğunlukla “katılıyorum” dedikleri, “aile baskısından kaynaklanır” ifadesine %32,9’unun “katılıyorum”, %29,7’sinin ise “kararsızım” dedikleri, yine “vajinismus cinselliğe karşı olumsuz dinsel-kültürel tutumlardan kaynaklanır” ifadesine %40,6’sının “katılıyorum”, %20,9’unun ise “kararsızım” dedikleri saptanmıştır. Öğrencilerin eş ile ilgili nedenlere yönelik görüşleri; “ešte cinsel işlev bozukluğu olmasından kaynaklanır” ifadesinde %30,9’unun kararsız, %16,1’inin bu görüşe katılmadığı, “vajinismus genital organlardan tiksimeye bağlı gelişir” ifadesinde ise %30,5’inin kararsız, %21,3’ünün bu görüşe katılmadığı saptanmıştır. Öğrencilerin vajinismuslu kadınların cinsel doyumlarına ilişkin görüşleri sorgulandığında; yarıdan fazlasının (%58,2) “vajinismus’lu kadınların orgazm deneyimi vardır” ifadesinde kararsız oldukları, %18,2’inin ise bu görüşe katılmadığı, “vajinismus’lu kadınların oldukça doyumlu bir cinsel yaşamları vardır” görüşüne ise büyük çoğunluğunun (%60,2) “hiç katılmıyorum”, %24,9’unun “kararsızım” dedikleri saptanmıştır. “Hemşirelik/Ebelik öğrencileri verilen vajinismus tanımına uygun şekilde ‘vajinismus’ hakkında yeterince eğitim alıyor/bilgilendiriliyorlar” ifadesine öğrencilerin büyük çoğunluğu (%73,4) değişik düzeylerde katıldığını belirtirken %15,3’ünün kararsız olduğu, %11,2’sinin ise hiç katılmadığı, %60,6’sının vajinismusa ilişkin el kitabı ya da dokümana sahip olmadığı bulunmuştur (Tablo 4).

Tablo 5’de öğrencilerin cinsel sağlığa ilişkin eğitim alma durumları incelenmiştir. Hastaların cinsel sağlık ihtiyaçlarını/sorunlarını değerlendirmek için herhangi bir eğitim aldınız mı? sorusuna öğrencilerin %15,3’ü “hiç”, %48,6’sı “çok az”, %36,1’i de “çok/yeterince çok” yanıtı vermişlerdir. Öğrencilerin çok azı (%12,4) bireylerden cinsel öykü almayı güç bulmam derken %87,5’i farklı düzeylerde güç bulduklarını ifade etmişlerdir. Birinci basamakta/evlilik öncesi kendilerinin vereceği cinsel eğitimin vajinismus

gelişmesine engel olacağını düşünen öğrenci oranı %88,8 iken düşünmeyen öğrenci oranı %11,2’dir (Tablo 5).

4. TARTIŞMA

Hemşirelik ve ebelik eğitimi verilen okullarda kadın sağlığını ilgilendiren cinsel işlev bozukluklarına yönelik konuların dört yıllık eğitim sürecinde işlendiği öngörüsüyle bir kamu üniversitesinin iki fakültesinde öğrenim gören hemşirelik ve ebelik son sınıf öğrencilerinin vajinismusa yönelik bilgi ve görüşlerini belirlemek amacıyla bu çalışma yapılmıştır. Çalışmamızda öğrencilerin %1,2’sinin (n=3) vajinismusa hiç duymadığı, dörtte birinin “birkaç kez duyduğu”, büyük bir çoğunluğunun çok/çok fazla duyduğu saptanmıştır. Daha önce duydum diyen öğrencilerin çoğunluğunun ise vajinismus derslerde duyduğu belirlenmiştir. Öğrencilere veri toplama formunun ikinci sayfasında vajinismusun tanımı verilerek ‘vajinismus’un ne olduğunu bu tanımdaki şekliyle bilme durumları sorulmuştur. Öğrencilerden 4’ünün tanımlanan şekliyle “hiç” bilmediği, üçte birinin “kısmen”, çoğunluğunun da (%66,3) “yeterince/çok” bildikleri bulunmuştur. Çalışmanın müfredatlarında kadın sağlığı ve hastalıkları dersi olan [20] hemşirelik ve ebelik son sınıf öğrencileriyle yapılmış olması nedeniyle öğrencilerin vajinismus duyma ve doğru bilme oranlarının yeterli düzeyde olmadığı düşüncesindeyiz. Ayrıca “hemşirelik/ebelik öğrencileri ‘vajinismus’ hakkında yeterince eğitim alıyor/bilgilendiriliyor” görüşüne öğrencilerin %11,2’sinin hiç katılmadığı ve %15,3’ünün kararsız olduğu göz önüne alındığında kadın sağlığı ve hastalıkları ders içeriklerinin gözden geçirilmesi önerilebilir.

Çalışmamızda öğrencilerin yaklaşık beşte birinin vajinismus olan birisiyle karşılaştığı ve vajinismus olan birisiyle karşılaşanların yaklaşık yarısının vajinismuslu kişiyle jinekoloji polikliniklerinde karşılaştıkları, %25,1’inin ise vajinismus olan kişinin ablası/kendisi, akrabası ve arkadaşının olduğunu belirttikleri bulunmuştur. Vajinismusun görülme sıklığı batı toplumlarında cinsel işlev bozuklukları nedeniyle polikliniklere başvuranlar arasında %5-17 gibi daha düşük oranda iken [3,10], ülkemizde %41-75,9 arasında değiştiği bildirilmektedir [5,11-13]. Öğrencilerin vajinismuslu vakayla jinekoloji polikliniğinde karşılaşma oranlarının ülkemizde vajinismus nedeniyle sağlık kurumlarına başvuranların oranlarıyla paralellik göstermektedir. Ayrıca öğrencilerin yakın çevrelerinde bu sorunu yaşayan kişilerin olması hemşire ve ebelerin sadece sağlık kurumlarında değil her ortamda vajinismusa yönelik eğitim ve danışmanlık yapabileceklerini göstermektedir.

Öğrenciler, vajinismus tedavisinde sırasıyla; jinekologların, psikologların, hemşire ve ebelerin, psikiyatristlerin yer alması gerektiğini ve hemen hemen tüm öğrenciler vajinismusun tıbbi tedavi+psikoterapinin birlikte uygulanarak tedavi edilmesi gerektiğini

belirtmişlerdir. Vajinismusa birçok faktörün neden olabildiği ve kadının fiziksel, ruhsal ve sosyal yaşamlarını etkileyerek yaşam kalitesinin bozulduğu göz önüne alındığında [4,9] vajinismusun tedavisinde tek bir tedavi yönteminin kullanılması yeterli gelmeyecektir [3,4,7]. Çalışma bulguları, öğrencilerin vajinismusun tedavisinde içinde hemşire ve ebelerinde bulunduğu multidisipliner bir yaklaşımın gerektiğine yönelik farkındalıklarının olduğunu göstermektedir. Öğrencilerin bu konuda farkındalıklarının olması vajinismuslu vakaların eğitimi, danışmanlığı, saptanıp sevk edilmeleri ve tedavi sürecinde hemşire ve ebelerin de sorumluluklarının olduğunu kavramaları açısından önemli bir adım olduğu düşünülmektedir.

Sosyal, kültürel, psikolojik ve fizyolojik bulguların birbirini tamamlayıp bütünleştiği bir durum olan vajinismusun gerçek nedeni tam olarak bilinmemektedir [2,5]. Literatürde kadında travma yaratan çocuklukta ve yetişkinlikte maruz kalınan fiziksel ve cinsel istismarlar, korku ve anksiyete yaratan ilk gece korkusu, ilişkide yaşanacak ağrı korkusu, sosyo-kültürel faktörleri kapsayan cinsel bilgi ve eğitim yetersizliği, cinsel organlar hakkında bilgi eksikliği, cinselliğe karşı olumsuz dinsel-kültürel tutumlar, eşe ait cinsel işlev bozukluğu gibi faktörlerin vajinismusa neden olduğu bildirilmektedir [3,6,9,17]. Çalışmamızda kadınların çocukluk ve yetişkinlikte fiziksel ve cinsel istismarlara maruz kalması, istenmeyen evlilik, ilk gece korkusu, cinsel birleşmede ağrı korkusu, gebe kalma korkusu, cinsel bilgi ve eğitim yetersizliği, cinsel organların yapı ve fonksiyonlarını bilmeme, eşyle sorunlarının olması, aile baskısı ve cinselliğe karşı olumsuz dinsel-kültürel tutumlar gibi vajinismusun nedenlerine yönelik görüşlere öğrencilerin yaklaşık yarısının “katılıyorum/tamamen katılıyorum” dedikleri, “vajinismusun eşte cinsel işlev bozukluğu olmasından kaynaklanır” ve “vajinismus genital organlardan tiksineye bağlı gelişir” görüşlerinde ise öğrencilerin yaklaşık yarısının “kararsız olduğu yada bu görüşlere katılmadığı” saptanmıştır. Çalışmamızda öğrencilerin vajinismusun nedenlerine ilişkin görüşleri göz önüne alındığında bu konuya yönelik bilgilerinin orta düzeyde olduğu düşünülmektedir.

Vajinismus olan kadınların orgazm deneyimlerinin olması konusunda öğrencilerin çoğunluğunun kararsız olduğu, doyumlu cinsel yaşamlarının olduğu konusunda ise büyük çoğunluğunun (%60,2) bu görüşe hiç katılmadığı, %24,9'unun kararsız olduğu bulunmuştur. Literatürde vajinismuslu kadınların orgazm olma ve doyumlu cinsel yaşamları konusunda çelişkili bulgular vardır. Vajinismuslu kadınların çoğunun klitoral uyarıyla orgazm olabildiği, cinsel birleşmeye yol açmadığı sürece cinsel ilişkiyi istedikleri ve bundan hoşlandıklarını belirten çalışmaların yanında kadınların cinsel ilişkiden kaçındıklarını, orgazm olma konusunda sorun yaşadıklarını bildiren çalışmalar da vardır [4,5,7,13,16]. Öğrencilerin vajinismuslu kadınların doyumlu cinsel yaşamlarına ve orgazm olmaya ilişkin

görüşlerinde kararsız olma ve bu görüşe katılmama oranlarının yüksek olması bu verilerden kaynaklanıyor olabilir.

Öğrencilerin cinsel sağlığa ilişkin eğitim alma durumlarını değerlendiren sorulardan “hastaların cinsel sağlık ihtiyaçlarını/sorunlarını değerlendirmek için herhangi bir eğitim aldınız mı? sorusuna yaklaşık yarısının “çok az”, %15,3'ünün “hiç” almadıklarını belirttikleri, büyük çoğunluğunun da bireylerden cinsel öykü almayı güç buldukları saptanmıştır. Katılımcıların hastaların cinsel sağlık öykülerini almaya yönelik aldıkları eğitimi yetersiz bulmaları öykü almalarını da güçleştiriyor olabilir. Ayrıca, hastalardan cinsel öykü almayı güç bulmalarının nedeni cinsel sağlık ile ilgili bilgi eksikliklerinin yanı sıra cinselliği tabu görmeleri ve rahat konuşamamalarından da kaynaklanıyor olabilir. İsveçte yapılan bir çalışmada sağlık profesyonelleri öğrencilerinin hastalarla cinsel sağlık konularını konuşabilecek yeterlilikte eğitim almadıkları ve cinsel sağlık konularını konuşabilecek beceri eğitimine ihtiyaçları oldukları saptanmıştır [21]. Bal ve arkadaşının (2015) çalışmasında hemşirelik öğrencilerinin %67,7'sinin hastalar ile cinsel sağlık konularını konuşmada kendilerini rahat hissetmedikleri ve cinsel sağlık eğitimlerinin yetersiz olduğu [19], Ören ve arkadaşlarının (2018) ebeler öğrencileriyle yaptıkları çalışmada da öğrencilerin cinsel sağlığa ilişkin tutumlarının iyi olduğu ancak öğrencilerin danışmanlık esnasında rahat olmadıkları bulunmuştur [18]. Çalışmamızın bulguları bu çalışmalar ile benzerdir. Bunun için örgün eğitim süresince müfredata zorunlu cinsel sağlık eğitimi derslerinin konması, var olan derslerin içeriğinin gözden geçirilmesi ve danışmanlık konularında uygulamalarının geliştirilmesi önerilebilir. Öğrencilerin büyük çoğunluğunun birinci basamakta/evlilik öncesi kendilerinin vereceği cinsel eğitimin vajinismus gelişmesine engel olabileceğini düşünmektedir. Literatürde cinsel bilgi ve eğitim yetersizliğinin vajinismusa neden olabileceği bildirilmektedir [2,4,9]. Hemşireler ve ebeler sağlık ekibinde kadınlarla daha yakın ve doğrudan ilişki kuran, özellikle birinci basamak sağlık hizmetlerinde kadınların ilk karşılaştıkları, danışmanlık ve eğitim hizmetleri aldıkları profesyonel sağlık elemanlarıdır. Çalışmaya katılan öğrencilerin evlilik öncesi cinsel sağlık ile ilgili yapacakları eğitim ve danışmanlıkla vajinismus gelişmesini azaltabileceklerini düşünmeleri bu açıdan önemli ve sevindiricidir.

5. Sonuç ve Öneriler

Öğrencilerin vajinismusu duyma ve doğru bilme oranlarının orta düzeyde olduğu, çok azının vajinismuslu bir kimseyle karşılaştığı, hemen hemen tamamının vajinismusun tedavisinde tıbbi tedavi ve psikoterapinin birlikte yapılması gerektiği, vajinismusun nedenlerine yönelik görüşlerinde ise bilgilerinin yetersiz olduğu, öğrencilerin cinsel sağlığa yönelik aldıkları eğitimi az buldukları ve büyük çoğunluğunun

bireylerden cinsel öykü almayı güç buldukları saptanmıştır.

Öğrencilerin hastaların cinsel sağlık sorunlarını değerlendirmeye yönelik bilgilerinin ve becerilerinin geliştirilmesi için hemşirelik ve ebelik müfredatlarında cinsel sağlık dersinin verilmesi, cinsel sağlık konularının içerisinde vajinismus konusuna ayrıntılı yer verilmesi, var olan derslerin içeriğinin gözden geçirilerek vajinismus ve diğer cinsel sağlık sorunlarını kapsayan konularda cinsel sağlık eğitimi ve danışmanlığını geliştirmeye yönelik uygulamalar yapılması önerilmektedir.

6. Kaynaklar

1. Amerikan Psikiyatri Birliği: DSM-5 Tanı Ölçütleri Başvuru El Kitabı, Köroğlu E. (Çeviri Ed.), Hekimler Yayın Birliği, Boylam Psikiyatri Enstitüsü, Ankara, 2014, s 210.
2. Dağ, H, Dönmez, S, Kavlak, O. Kadın cinselliğinin gizlenen yönü: Vajinismus ve hemşirenin rolü. Sürekli Tıp Eğitimi Dergisi 2012, 21(5), 43-47.
3. Lahaie, M.A, Boyer, S.C, Amsel, R, et al. Vaginismus: A review of the literature on classification/diagnosis, etiology, and treatment. Womens Health 2010, 6(5), 705-719.
4. Akgün, M.E. Vajinismus tedavisi sonrasında kadınların psikiyatrik belirtileri, cinselliğe bakışları ve evlilik doyumlarındaki değişimin incelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2017.
5. Doğan, S, Varol, S.G. Yaşam boyu vajinismus olan kadınlarda cinsel bilgi, evlilik özellikleri, cinsel işlev ve doyumun değerlendirilmesi. Trakya Univ Tıp Fak Dergisi 2009, 26(2), 151-8.
6. Oktay, M, Tombul, K. İki yüz vajinismus vakası ve eşlerin psikolojik yönden incelenmesi. Yeni Symposium Dergisi 2003, 41(3), 115-9.
7. Öztürk, C.Ş, Arkar, H. Vajinismuslu çiftlerde bilişsel davranışçı terapinin cinsel doyum, evlilik uyumu, depresyon ve anksiyete belirti düzeyleri üzerine etkisi. Türk Psikiyatri Dergisi. 2017, 28(3), 172-80.
8. Sonnex, C. Psychosexual problems. Sexual health and genital medicine in clinical practice. Springer Verlag London Limited, 2007, pp 143-5.
9. Er, O, Özdel, K, Özpolat, A.Y. Vajinismus. Kriz Dergisi 2010, 18 (3), 37-45.
10. Weijmar, Schultz, W, Basson, R, Binik Y, et al. Women's sexual pain and its management. J Sex Med 2005, 2, 301-16.
11. Özdemir, Y.O, Şimşek, F ve ark. Sociodemographic and clinical characteristics of subjects referred to a multidisciplinary sexual dysfunction outpatient clinic. European Journal of Sexual Health 2006, 15(Suppl 1), 14-5.
12. Şimşek, F, Özdemir, Ö ve ark. Çoğul disiplinli bir cinsel işlev bozuklukları merkezine başvuran 1,002 olgunun sosyodemografik ve klinik özellikleri. Üroloji Bülteni 2003,14,137-44.
13. Tugrul, C, Kabakci, E. Vaginismus and its correlates. Sexual and Relationship Therapy 1997,12, 23-34.
14. Yılmaz, E, Zeytinci, E ve ark. Konya il Merkezi'nde yaşayan evli nüfusta cinsel sorunların araştırılması. Türk Psikiyatri Dergisi 2010, 21(2), 126-34.
15. Yıldırım, E.A, Akyüz, F ve ark. Cinsel işlev bozuklukları kliniğine başvuran olgularda başvuru yakınması ile klinik tanı arasındaki ilişki. Nöropsikiyatri Arşivi 2011, 48 (özel sayı 1), 24-30.
16. Konkan, R, Bayrak, M ve ark. Vajinismuslu kadınlarda cinsel işlev ve doyum. Düşünen Adam Psikiyatri ve Nörolojik Bilimler Dergisi 2012, 25, 305-11.
17. Kabakçı, E, Batur, S. Who benefits from cognitive behavioral therapy for vaginismus J Sex Marital Ther 2003, 29, 277-288.
18. Ören, Ö, Zengin, N ve ark. Attitudes, beliefs and comfort levels of midwifery students regarding sexual counselling in Turkey. Midwifery 2018, 56, 152-157.
19. Bal, M.D, Sahiner, N.C. Turkish nursing students' attitudes and beliefs regarding sexual health. Sex Disabil 2015, 33, 223-231.
20. Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, <https://www.adu.edu.tr/tr/fakulteler> (29.08.2018).
21. Areskoug-Josefsson K, Larsson, A, et al. Health care students' attitudes towards working with sexual health in their professional roles: Survey of students at nursing, physiotherapy and occupational therapy programmes. Sex Disabil 2016, 34, 289-302.

<http://edergi.cbu.edu.tr/ojs/index.php/cbusbed> isimli yazarın CBU-SBED başlıklı eseri bu Creative Commons Alıntı-Gayriticari4.0 Uluslararası Lisansı ile lisanslanmıştır.

